

Základná informácia o výsledkoch štúdie OECD TALIS 2013

Hlavné zistenia v rámci Slovenskej republiky

- Zistenia štúdie TALIS 2013 sú v mnohom **podobné** zisteniam z predchádzajúceho cyklu, ktorý sa uskutočnil v roku 2008.
- Takmer vo všetkých zúčastnených krajinách tvoria väčšinu učiteľov **ženy**. Na Slovensku to je **82 %**, pričom priemerný vek je **43** rokov. V zastúpení riaditeľov tvoria rovnako väčšinu **ženy (60 %)** s priemerným vekom **53** rokov.
 - V účasti učiteľov na ďalšom vzdelávaní za posledných 12 mesiacov, v čase administrovania dotazníkov, oproti minulému cyklu nenastali žiadne výrazné zmeny a so **73 %** tak zostávame pod priemerom krajín (**88 %**), ktoré sa štúdie TALIS zúčastnili.
- Až **95 %** učiteľov je **spokojných** s plnením svojich pracovných povinností v danej škole a ak by **72 %** z opýtaných učiteľov a **81 %** riaditeľov dostalo šancu **opäť sa rozhodnúť** pre túto profesiu, urobili by tak.
- Až **82 %** učiteľov pracuje v školách, ktoré majú **nedostatok učebného materiálu** a sú tiež limitovaní nedostatkom počítačov (**37 %**) alebo počítačových softvérov (**32 %**) potrebných pri vyučovaní, majú nedostatočný prístup na internet (**14 %**) a **nehodné materiály v knižnici (46 %)**. V priemere krajín TALIS pracuje na takýchto školách **26 – 38 %** učiteľov.
- **68 %** našich učiteľov vníma **klímu v triede** pozitívne, v porovnaní so **75 %** učiteľov krajín TALIS. Učitelia, ktorí uviedli pozitívnu klímu v triede, používajú oveľa častejšie **aktívne vyučovacie metódy**, ako práca v malých skupinách, práca na projektoch a využívanie IKT a pod.
- **Len 4 %** našich učiteľov si myslí, že **práca učiteľa je spoločnosťou ocenená**, v krajinách TALIS si to myslí v priemere **31 %** učiteľov. Učitelia, ktorí majú možnosť prispievať k rozhodnutiam školy, sú presvedčení, že ich práca je spoločnosťou ocenená.

Slovensko a štúdia TALIS

Slovensko sa zúčastnilo ako prvého (v roku 2008), tak aj druhého cyklu štúdie OECD TALIS, čo nám umožňuje porovnávať zistenia v čase. Finálnu vzorku tvorilo 195 škôl s 3548 učiteľmi vyučujúcimi na druhom stupni základných škôl a nižšom stupni osemročných gymnázií. Štúdiu TALIS realizoval Národný ústav certifikovaných meraní vzdelávania (NÚCEM) v období od 18.3.2013 do 31.3.2013 a spočívala vo vyplnení školského dotazníka riaditeľom školy a učiteľských dotazníkov vybranými učiteľmi. Vyplnenie dotazníkov prostredníctvom internetu – elektronicky, trvalo približne 45 až 60 minút.

Čo je štúdia TALIS?

Medzinárodná štúdia OECD o vyučovaní a vzdelávaní (TALIS – Teaching and Learning International Study) je najväčšou medzinárodnou štúdiou, ktorá sa zameriava na učiteľov. TALIS sa prvýkrát uskutočnil v roku 2008 a ponúkol tak učiteľom a riaditeľom škôl na celom svete možnosť „prehovoriť“ o svojich skúsenostiach v školstve. Štúdia sa zameriava hlavne na tie oblasti, ktoré môžu efektívne ovplyvniť vzdelávanie. Učitelia tak poskytli vlastný pohľad a informácie o zaškoloňovacích programoch¹ a možnostiach ďalšieho vzdelávania, o spätnej väzbe, ktorú dostávajú, o školskom prostredí v triede a v škole, o ich vlastnej spokojnosti s prácou a pocitoch z ich vlastných profesionálnych schopností.

Cieľom štúdie TALIS je doplniť kľúčové medzinárodné a národné údaje o učiteľoch, učení a vplyve, ktorý môžu mať učitelia na vzdelávanie žiakov. TALIS dal príležitosť učiteľom a riaditeľom, aby prispeli k analýze vzdelávacieho systému a k rozvoju vzdelávacej politiky.

Špecifickým cieľom TALIS 2013 je poskytnúť zúčastneným krajinám pohľad z medzinárodnej perspektívy, ktorý dopĺňa informácie o učiteľskom povolání a podmienkach vzdelávania so zvýšeným dôrazom na to, ako tieto podmienky ovplyvňujú pedagogický aspekt práce učiteľov, ako aj vzdelávacie prostredie v škole. Analýza dát zúčastnených krajín umožní jednotlivým krajinám spoznať iné krajiny s podobnými problémami a poučiť sa z iných prístupov k politike vzdelávania.

Tabuľka 1. Krajiny zúčastnené v štúdiu TALIS 2013

Krajiny OECD			Partnerské krajiny
Austrália*	Francúzsko	Nórsko*	Brazília*
Belgicko (Flámska časť)	Island*	Poľsko*	Bulharsko*
Kanada (Alberta)	Izrael	Portugalsko*	Chorvátsko
Čile	Taliano*	Slovenská republika*	Cyprus ²
Česká republika	Japonsko	Španielsko*	Lotyšsko
Dánsko*	Kórea*	Švédsko	Malajzia*
Estónsko*	Mexiko*	Veľká Británia (Anglicko)	Rumunsko
Fínsko	Holandsko*	Spojené štáty	Srbsko
			Singapur
			Spojené arabské emiráty (Abu Dhabi)

*Hviezdičkou sú označené krajiny, ktoré sa zúčastnili štúdie TALIS 2008

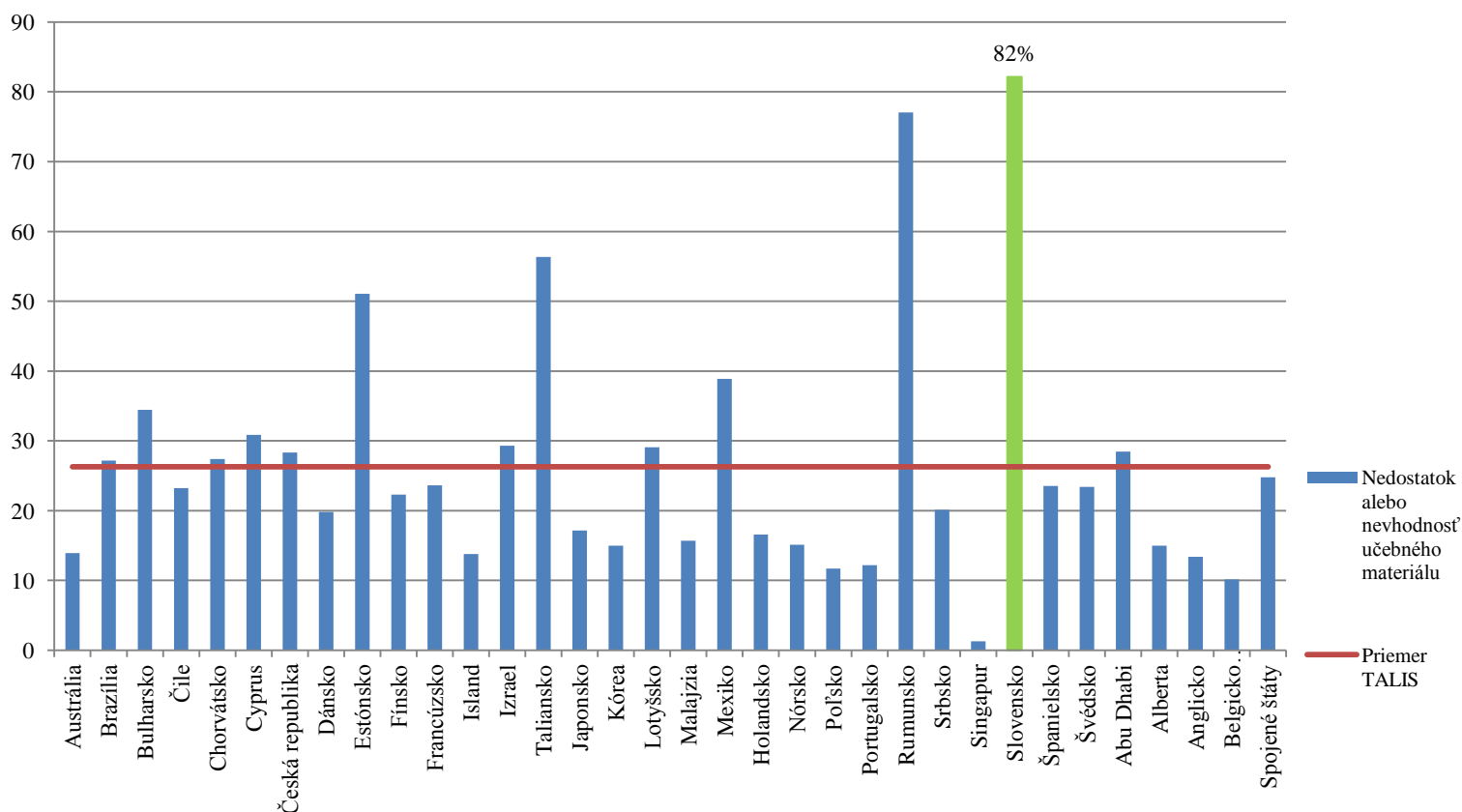
¹ „Zaškoloňovací program“ je definovaný škálou štruktúrovaných činností v škole na podporu adaptačného procesu učiteľov v učiteľskej profesii/v škole. Učitelia žiakov, ktorí sú stále v programe vzdelávania učiteľov, nie sú zahrnutí. Školiaci program zahŕňa vzájomnú spoluprácu s ďalšími novými učiteľmi, poradenstvo poskytované skúsenejšími učiteľmi a pod.

² Republika Cyprus je uznávaná všetkými členmi Spojených národov, s výnimkou Turecka. Informácie v medzinárodnej správe sa vzťahujú na oblasť spravovanú vládou Cyperskej republiky.

Akí sú naši učitelia a v akom prostredí pracujú?

Vo všetkých krajinách, ktoré sa zúčastnili štúdie TALIS, s výnimkou Japonska, tvoria viac ako polovicu učiteľov **ženy**. V priemere to predstavuje 68 %, pričom na Slovensku až 82 %. 98 % našich učiteľov, uviedlo ako najvyššie ukončené vzdelanie **vysokoškolské vzdelanie 2. stupňa** (Mgr., Ing., PhDr., RNDr., PaedDr. a ďalšie). Čo sa týka **vekovej štruktúry** učiteľov, situácia na Slovensku je podobná priemeru krajín, ktoré sa štúdie TALIS zúčastnili. Väčšina učiteľov má viac ako 40 rokov (58 %, rovnako ako v cykle roku 2008), učiteľov nad 50 rokov je 32 % (2008 36 %), čo je takmer trikrát viac ako učiteľov do 30 rokov (11 %; 2008 16 %). Stále tak vzniká **potreba obnovy pedagogického zboru**, keďže populácia učiteľov stárne.

V rámci krajín, ktoré sa zúčastnili štúdie TALIS, 26 % až 38 % učiteľov pracuje v školách, kde riaditelia uviedli, že majú **nedostatok učebného materiálu, počítačov alebo počítačových softvérov** potrebných pri vyučovaní, **nedostatočný prístup na internet a nevhodné materiály v knižnici**. Spolu s Rumunskom sme krajina, ktorá je **najviac limitovaná nedostatočnými alebo nevhodnými učebnými materiálmi**. Až **82 %** učiteľov na Slovensku pracuje v školách, v ktorých riaditelia túto limitujúcu skutočnosť uviedli. Je to významný nárast v porovnaní s cyklom v roku 2008, kedy na takto limitovaných školách pracovalo len **39 %** našich učiteľov.

Zdroj: OECD, TALIS 2013 Database, Tabuľka 2.19

Graf 1. Porovnanie krajín TALIS – nedostatočné alebo nevhodné materiály na vyučovanie

Percentuálne zastúpenie odpovedí riaditeľov na otázku „Do akej miery je Vaša škola v súčasnosti limitovaná zabezpečovať kvalitné vzdelávanie z dôvodu nedostatku alebo nevhodnosti učebného materiálu (napr. učebnic)?“

V porovnaní s ostatnými krajinami, ktoré sa zúčastnili štúdie TALIS, je pozitívnym zistením, že určité **typy správania**, ako napr. zastrašovanie alebo verbálne ohrozovanie učiteľov alebo zamestnancov školy žiakmi nie sú takým častým javom. Na Slovensku pracuje len 0,6 % učiteľov v školách, v ktorých

riaditelia uviedli, že sa dané správanie vyskytuje raz do týždňa. V priemere krajín TALIS pracuje 3,4 % učiteľov v školách, ktorých riaditelia uviedli, že sa dané správanie vyskytuje minimálne raz týždenne.

Rovnako ako v Anglicku, Českej republike, Estónsku a Holandsku pracujú takmer všetci učители v školách, kde riaditelia uviedli, že za určité úlohy nesú na úrovni školy plnú **zodpovednosť** (napr. prijímanie zamestnancov, tvorba školského poriadku a postupov, systému hodnotenia žiakov, prijímanie žiakov do školy, určovanie obsahu predmetov, vyučovaných predmetov v školskom vzdelávacom programe a i.). Naopak, učители v Malajzii a Mexiku pracujú v školách, v ktorých riaditelia uvádzajú v niektorých z uvedených prípadov nízku mieru autonómie.

Rozdiel je vo vedení školy

Jednou z výziev, ktorým musia učители čeliť, je udržať aktuálnosť svojich vedomostí a činností. Povzbudzovaním učiteľov, aby sa učili jeden od druhého, pomáhajú riaditelia uchovať aktuálnosť vo vyučovacej praxi svojich učiteľov a môžu tiež dopomôcť rozvíjať väčšiu mieru spolupráce medzi učiteľmi školy. Riaditelia škôl odpovedali na otázku, ako často podporovali **spoluprácu medzi učiteľmi** pri rozvoji nových vyučovacích zručností. V priemere krajín TALIS 64 % riaditeľov uviedlo, že takúto aktivitu za posledných 12 mesiacov vykonávalo často (od 34 % v Japonsku do 98 % v Malajzii), **v rámci Slovenska podporovanie spolupráce zo strany riaditeľov medzi učiteľmi predstavuje až 82 %**. Preto sa spolu s Abu Dhabi, Čile, Malajziou, Rumunskom a Srbskom dostávame medzi krajiny, ktorých riaditelia označili najčastejší výskyt (medzi 80 % až 98 %) takejto podpory medzi učiteľmi pri rozvoji nových vyučovacích zručností. V Belgicku (Flámska časť), Dánsku, Estónsku, Japonsku a Holandsku, viac ako polovica riaditeľov uviedla, že nikdy alebo zriedkakedy využívajú tento druh podporovania spolupráce. Zaujímavé by mohlo byť zistenie, či takýto nedostatok podpory zo strany riaditeľov v daných krajinách je z dôvodu nepotrebnosti alebo jednoducho preto, že učители v školách v spomínaných krajinách už majú vytvorenú dostatočnú kultúru spolupráce.

Viacero riaditeľov uviedlo, že pri **rozhodovaní** o tom, ktoré **učebné materiály** sa budú **používať** pri určovaní obsahu predmetov, vrátane národných kurikúl a vyučovaných predmetov, berú ohľad na názory svojich kolegov, ďalších členov vedenia školy, školskej rady a pod. Podobne ako v Českej republike, aj u nás takmer 70 % riaditeľov uviedlo spoluprácu pri rozhodovaní sa o voľbe učebných materiálov (69 %), obsahu predmetov (71 %) a vyučovaných predmetov (77 %). Zatiaľ čo v Belgicku (Flámska časť) Francúzsku a Malajzii sa len 10 % riaditeľov nerozhoduje na základe vlastného úsudku pri vyššie uvedených výberoch.

Vedenie školy a vyučovanie žiakov sú náročné aktivity. Pri zisťovaní súčasného **pracovného úväzku** na pozícii **riaditeľ/-ka** patríme medzi krajiny, v ktorých viac ako 90 % riaditeľov pracuje na plný pracovný úväzok a musí udržiavať v rovnováhe svoju prácu ako riaditeľa, tak aj učiteľa (Bulharsko, Česká republika, Malajzia). Je síce pravdou, že riaditelia, ktorí majú zodpovednosť za prácu v triede, majú nepochybne viacero úloh, ktoré je potrebné splniť, ale rovnako tak ich udržiava zodpovednosť za samotné vyučovanie bližšie k podstate ich práce v škole.

V nasledujúcom grafe je uvedená miera **spokojnosti** s prácou **riaditeľa** v rámci jednotlivých krajín, pričom sa do úvahy berie rozdelenie odpovedí podľa spokojnosti riaditeľov s **profesiou** v porovnaní so **spokojnosťou v rámci súčasného pracovného prostredia**. Je zaujímavým zistením, že v rámci krajín, je väčšia odlišnosť v pocitoch spokojnosti z profesie, než v pocitoch spokojnosti v danej škole. Mohli by

sme povedať, že deväť z desiatich riaditeľov v rámci priemeru všetkých krajín TALIS je spokojných s prácou celkovo a vo všeobecnosti má pozitívne postoje k školskému pracovnému prostrediu. Okrem toho, viac ako 80 % riaditeľov vo všetkých krajinách je presvedčených o správnosti svojho rozhodnutia pri výbere povolania a neľutujú, že sa stali riaditeľmi. Hoci osem z desiatich učiteľov uviedlo, že výhody tejto profesie jednoznačne prevažuje nad nevýhodami, v Bulharsku, Taliansku, Japonsku, Rumunsku a Srbsku súhlasilo z daným tvrdením len 60 % až 70 % opýtaných riaditeľov. Najmenej riaditeľov (60 %), ktorí uviedli, že výhody tejto profesie prevažujú nad jej nevýhodami v porovnaní s ostatnými krajinami i priemerom TALIS (83 %) pochádza zo Slovenska. Napriek tomu **by sa opätovne pri výbere povolania rovnako rozhodlo 81 % opýtaných slovenských riaditeľov**. V porovnaní s priemerom TALIS, kde takmer deväť z desiatich riaditeľov uviedlo, že ak by sa mali znovu rozhodnúť, určite by si túto prácu vybrali, avšak len 60 % až 70 % opýtaných riaditeľov v Japonsku a Srbsku súhlasilo s týmto tvrdením.

Spokojnosť s profesiou

- Neľutujem, že som sa rozhodol/-a stať sa riaditeľom/-kou
- Výhody tejto profesie jednoznačne prevažujú nad nevýhodami
- Ak by som sa mal/-a znovu rozhodnúť, určite by som si túto prácu vybral/-a

Spokojnosť v rámci školského prostredia

- V podstate som so svojou prácou spokojný/-á
- Bavi ma práca na tejto škole
- Odporučil/-a by som moju školu ako miesto, kde sa dobre pracuje
- Som spokojný/-á so svojim výkonom v tejto škole

Krajiny sú zoradené vzostupne, na základe percentuálneho zastúpenia v odpovediach riaditeľov „súhlasím“ alebo „rozhodne súhlasím,“ že sú v podstate so svojou prácou spokojní.

Zdroj: OECD, TALIS 2013 Database, Tabuľka 3.26. Web

Graf 2. Spokojnosť s prácou podľa odpovedí riaditeľov

Percentá riaditeľov ISCED 2, ktorí súhlasili alebo rozhodne súhlasili s hore uvedenými tvrdeniami o spokojnosti s profesiou a školou

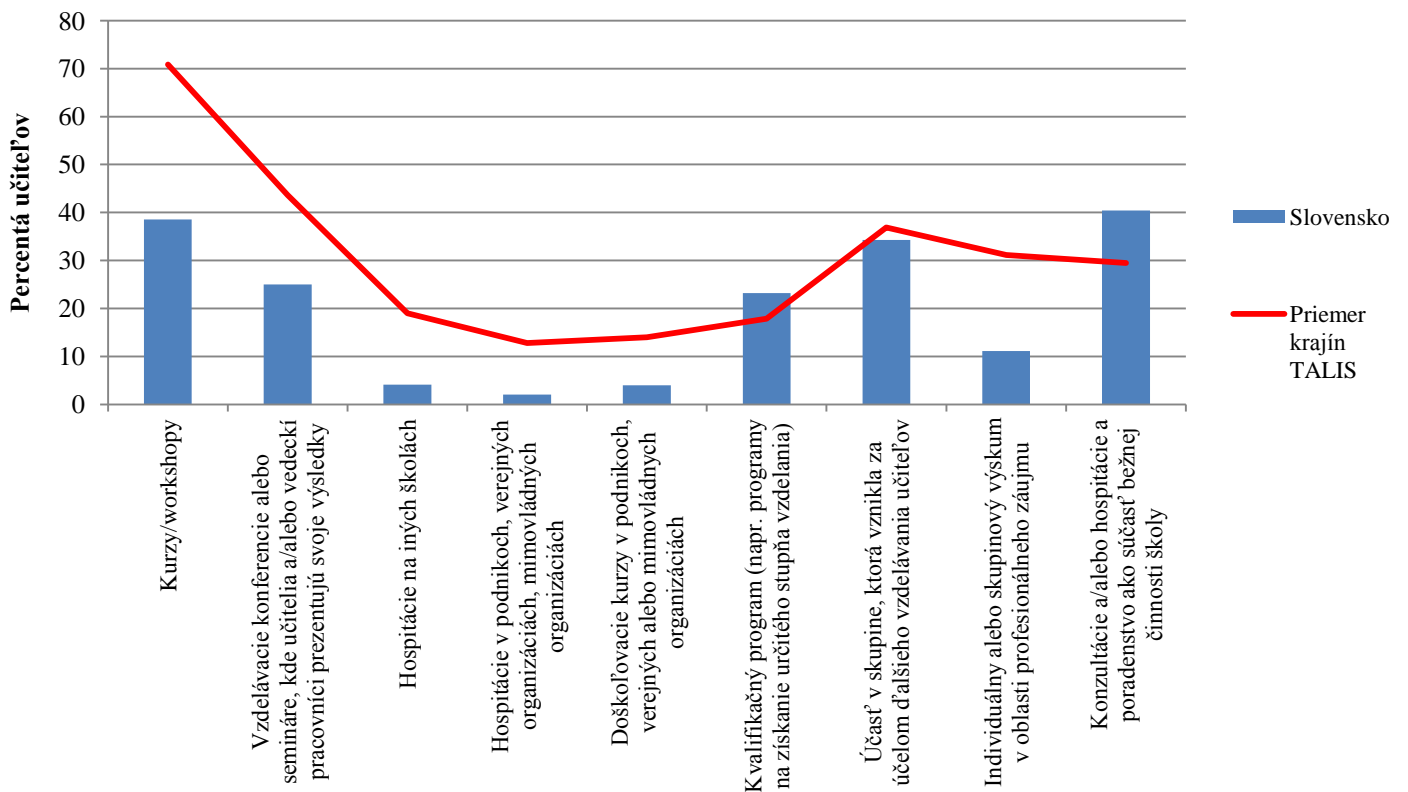
Vo väčšine krajín nesúviseli faktory ako **vek, pohlavie, počet rokov** na pozícii riaditeľ a učiteľ so **spokojnosťou v práci**. Výnimky sú len v rámci Abu Dhabi, Alberty (Kanada), Talianska, Poľska a Slovenskej republiky, kde sú riaditeľky – ženy spokojnejšie. Opačne je tomu vo Francúzsku a Malajzii. V Chorvátsku, Taliansku, Slovenskej republike a v Španielsku sú riaditelia (celkovo aj muži aj ženy) s viacročnými skúsenosťami na pozícii riaditeľ, spokojnejší. V Abu Dhabi, Holandsku a Rumunsku sú spokojnejší riaditelia s viac ako 10-ročnými skúsenosťami na pozícii učiteľ, opačná súvislosť bola zistená v Japonsku.

Podpora učiteľov v rozvíjaní svojich vyučovacích praktík

V Chorvátsku, Českej republike, Francúzsku, Izraeli, Taliansku, Poľsku, Portugalsku, Srbsku, Singapure a v Slovenskej republike je vyučovací predmet učiteľa, ktorý poskytuje poradenstvo začínajúcim učiteľom, väčšinou rovnaký ako predmet učiteľa, ktorému je poradenstvo poskytované (konkrétne, percentá učiteľov v školách, ktoré sú zapojené do poradenského systému a v ktorých riaditelia tvrdia, že hlavný vyučovací predmet učiteľa poskytujúceho poradenstvo sa väčšinou, v 80 %, zhoduje s hlavným vyučovacím predmetom učiteľa, ktorému je poradenstvo poskytované). **Na Slovensku je táto zhoda v 95 %**. V Holandsku a v Belgicku (Flámskej časti) tomu však tak nie je, zhoda predmetov je častá len zriedka alebo nikdy.

Čo sa týka ďalšieho vzdelávania učiteľov, zaostáva naša krajina za ostatnými krajinami štúdie TALIS. V priemere krajín štúdie TALIS sa za posledných 12 mesiacov (t.j. marec 2012 – marec 2013) zúčastnilo ďalšieho vzdelávania až 88 % učiteľov. **Na Slovensku je tento podiel významne nižší a predstavuje len 73 %**, horšie sú na tom s účasťou na ďalšom vzdelávaní len učiteľia z Čie (72 %). Táto relatívne **vysoká miera neúčasti** by mala byť vážnou informáciou pre všetkých, ktorí sú súčasťou nášho školského systému, od učiteľov a riaditeľov až po tvorcov školskej vzdelávacej politiky, pričom je dôležité zohľadniť najmä **dôvod neúčasti** na ďalšom vzdelávaní.

V Grafe 3 je v percentách zobrazená účasť učiteľov na ďalšom vzdelávaní za posledných 12 mesiacov v porovnaní s priemernou účasťou krajín TALIS. Z grafického znázornenia je zjavné, že zaostávame v účasti na ďalšom vzdelávaní v takmer z každej uvedenej oblasti. Pričom za hlavné dôvody, ktoré vo väčšej miere bránili zúčastniť sa ďalšieho vzdelávania, označovali učiteľia tvrdenia, že ďalšie vzdelávanie je **príliš drahé/nedostupné** (Slovensko 50 %, TALIS priemer 44 %) alebo, že k dispozícii nebola **žiadna vhodná ponuka** (Slovensko 43 %, TALIS priemer 39 %). Najväčší záujem našich učiteľov ostáva, rovnako ako tomu bolo v TALIS 2008, o ďalšie vzdelávanie v oblasti vyučovania žiakov so **špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (Slovensko 2008 20 %, Slovensko 2013 19 %, TALIS priemer 19 %). Slovenskí učiteľia majú relatívne veľký záujem aj o **získavanie IKT zručností** (19 %).

Zdroj: OECD, TALIS 2013 Database, Tabuľka 4.9

Graf 3. Účasť učiteľov na ďalšom vzdelávaní

Percentá učiteľov ISCED 2, ktorí sa za posledných 12 mesiacov zúčastnili uvedených foriem vzdelávania

Používanie ohodnotenia a spätnej väzby zlepšuje prácu učiteľov

Formálne **ohodnotenie výkonu** a poskytnutá **spätná väzba** na metódy a formy vyučovania učiteľov sú nevyhnutnými nástrojmi, aby sa učitelia mohli rozvíjať a zlepšovať. Učitelia v rámci krajín štúdie TALIS súhlasili s tvrdením, že ohodnotenie je užitočné. Až **69 %** našich učiteľov uvádza, že poskytnutá spätá väzba vedie k zlepšeniu ich učebných postupov, v prípade **53 %** učiteľov zlepšuje spätá väzba, ktorú dostali, spôsob organizácie práce s triedou (riadenie triedy) a až v **67 %** prípadoch nastáva, podľa názoru učiteľov, zlepšenie v hodnotení žiakov.

Zatiaľ sa závery alebo dopad **ohodnotenia** zdá učiteľom, ktorí sa zúčastnili v rámci krajín v štúdiu TALIS, menej zjavný. Polovica učiteľov vo všetkých krajinách má pocit, že ohodnotenie a spätá väzba sa dejú len kvôli naplneniu administratívnych požiadaviek. Na Slovensku má tento pocit 44 % učiteľov, čo je o niečo menej než v priemere krajín TALIS (51 %). V priemere krajín TALIS pracuje 44 % učiteľov v školách, v ktorých riaditelia uviedli, že formálne ohodnotenie nemá nikdy za následok zmenu v kariérom postupe učiteľov, na Slovensku v takýchto školách pracuje 43 % učiteľov.

Učiteľom, ktorí sa zúčastnili štúdie TALIS, je poskytovaná formálna aj neformálna **spätá väzba** rôznymi spôsobmi a od rôznych osôb. V priemere krajín TALIS je takmer 80 % učiteľov poskytnutá spätá väzba po priamej hospitácii výučby v škole, **na Slovensku až 93 % učiteľov**. Spolu s ďalšími 10 krajinami (Bulharsko, Česká republika, Kórea, Lotyšsko, Malajzia, Poľsko, Rumunsko, Singapur, Abu Dabi a Anglicko) sa tak dostávame medzi krajiny, kde je **spätá väzba po priamej hospitácii najčastejším ukazovateľom**. Tento zjavný dôkaz naznačuje pozitívne prepojenie medzi pozorovaním

a spätnou väzbou a zlepšovaním vyučovania a učenia, čo môže byť pozitívnym ukazovateľom rozvoja učiteľov a školského skvalitnenia. Naproti tomu, menej ako polovica učiteľov vo Fínsku, na Islande, v Taliansku a Španielsku dostáva takúto spätnú väzbu. Tieto krajiny majú porovnateľne nižšie percentá učiteľov, ktorí uviedli, že je im poskytovaná v škole spätná väzba. 77 % našich učiteľov tvrdí, že je im poskytovaná spätná väzba po analýze výsledkov testov žiakov. 95 % našich učiteľov uviedlo, že najväčší dôraz pri dostávanej spätnej väzbe sa kladie na výsledky žiakov (TALIS priemer 88 %), ďalší dôležitý aspekt spätnej väzby je vzhľadom k pedagogickým kompetenciám vo vyučovaní v danej oblasti predmetu učiteľa (Slovensko 94 %; TALIS priemer 87 %) a posledná oblasť, na ktorú sa berie najväčší dôraz pri spätnej väzbe, je správanie a vedenie triedy (Slovensko 94 %, TALIS priemer 87 %).

Čo sa odohráva za dverami triedy?

Je nepochybne pozitívnou informáciou, že väčšina učiteľov v rámci krajín, ktoré sa zúčastnili štúdie TALIS, venuje väčšinu z času vyučovacej hodiny **skutočnému vyučovaniu a vzdelávaniu**. Učitelia v rámci krajín TALIS v priemere tvrdili, že vyučovaniu venujú približne 79 % z času vyučovacej hodiny, **na Slovensku je toto percento porovnateľné (80 %)**, pričom **administratívna práca a udržiavanie poriadku v triede zaberá našim učiteľom približne 20 %**.

Navzdory niektorým rušivým faktorom v triede, zhruba 75 % učiteľov v rámci krajín TALIS uvádza pozitívnu **klímu v triede**. **Na Slovensku len 68 % učiteľov vníma klímu v triede pozitívne**. Údaje zo štúdie TALIS naznačujú, že **učitelia, ktorí uviedli pozitívnu klímu v triede, používajú oveľa častejšie aktívne vyučovacie metódy**, ako práca v malých skupinách, práca na projektoch, ktoré si vyžadujú najmenej týždeň na dokončenie a využívanie IKT. Učitelia v rámci krajín TALIS, ktorí uvádzali účasť na ďalšom vzdelávaní ako individuálny alebo tímový výskum, hospitácie na iných školách alebo účasť v skupine učiteľov, oveľa častejšie využívajú spomínané tri činnosti vo vyučovacej praxi.

Naši učitelia uvádzali rôznu škálu **metód na hodnotenie žiakov**. Až 89 % učiteľov na Slovensku označilo, že najčastejšie z ponúkaných metód v dotazníku pozorujú žiakov pri práci na konkrétnej úlohe a poskytujú im okamžitú spätnú väzbu (priemer TALIS 80 %).

Dôležitá je úroveň sebadôvery a spokojnosti práce učiteľov

V súlade s očakávaniami, viac skúsení učitelia dôverujú svojim schopnostiam vo väčšej miere než učitelia s menej ako piatimi rokmi praxe. Aj v rámci Slovenska má tento vzťah signifikantne pozitívnu závislosť. Rovnako tak na vyššiu **sebadôveru** našich **učiteľov** vplýva spolupráca s kolegami, keďže učitelia, ktorí uviedli, že sa zúčastňujú na spoločnom profesionálnom rozvoji viac ako päť krát do roka, vykazujú zjavnú vyššiu úroveň sebadôvery.

Zistenia TALIS poukazujú na fakt, že **učitelia, ktorí majú pocit, že ohodnotenie a spätná väzba vedú k zmenám v ich vyučovacej činnosti, sú spokojnejší so svojou prácou**. Naopak, ak majú učitelia pocit, že ohodnotenie a spätná väzba sú čisto len administratívnou povinnosťou, ich spokojnosť s prácou klesá. Navyše, spokojnosť s prácou vzrastá aj vtedy, ak je učiteľom umožnené **spolupodieľať sa na rozhodnutiach v rámci školy**. Nakoniec, aj vzťahy medzi učiteľmi a ich žiakmi sú veľmi dôležité z viacerých dôvodov, jedným z nich je, že ak je medzi učiteľmi a ich žiakmi neobyčajne silný vzťah, spokojnosť s prácou je u učiteľov vyššia. Okrem toho, **ak je v triede viacero žiakov s problémom**

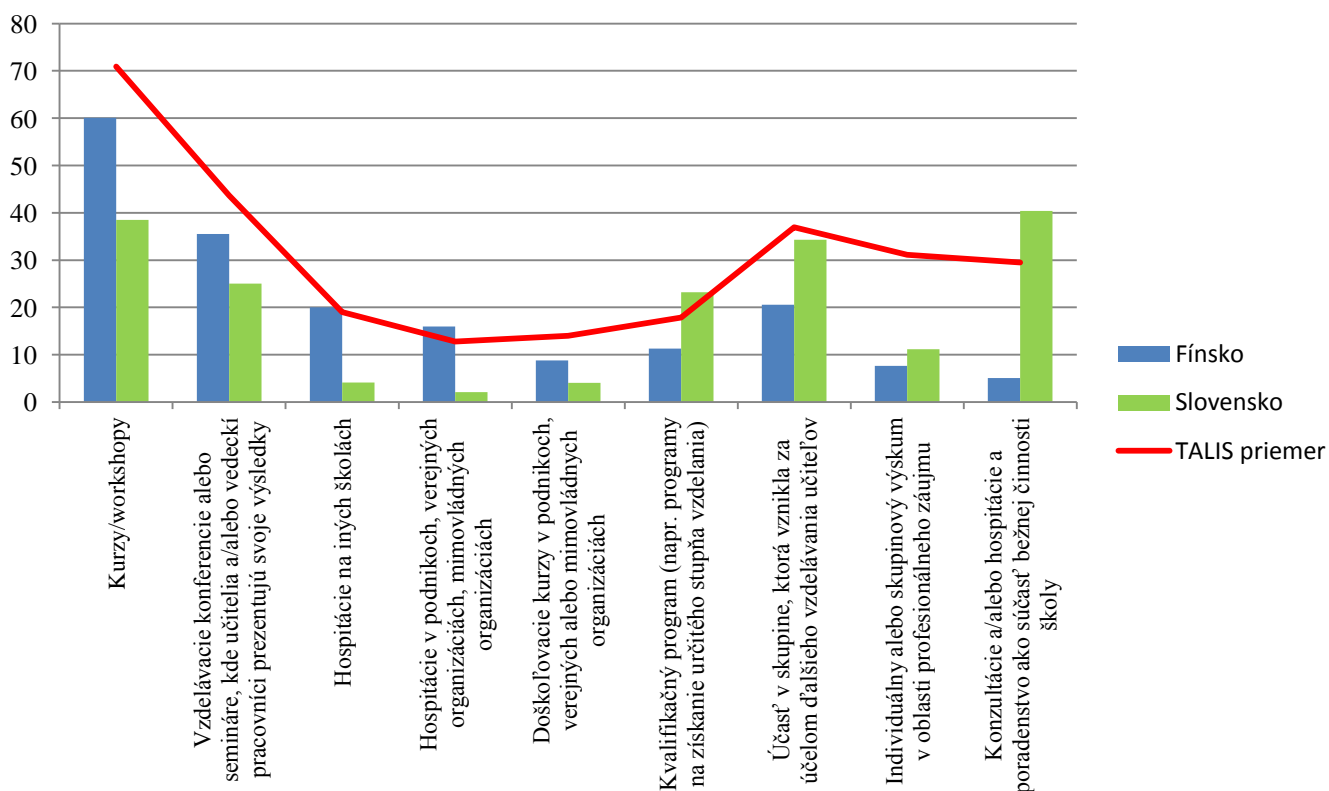
správania, miera spokojnosti s prácou sa výrazne znižuje takmer vo všetkých krajinách, vrátane Slovenska.

Bez ohľadu na spokojnosť s prácou alebo sebadôveru učiteľov, **len 4 %** našich učiteľov si myslí, že **práca učiteľa je spoločnosťou ocenená**. Podobné zistenia vyplývajú aj z priemeru krajín TALIS, keďže len menej ako tretina učiteľov verí, že je práca učiteľa v spoločnosti ocenená (31 %). Štúdia TALIS názorne dokazuje, že schopnosť učiteľov spolupodieľať sa na rozhodnutiach má vplyv na spokojnosť z práce. **Učitelia, ktorí uviedli, že majú možnosť prispievať k rozhodnutiam školy, sú presvedčení, že ich práca je spoločnosťou ocenená.**

Pre zaujímavosť porovnanie s Fínskom

Fínske školstvo je špecifické v dosahovaní opakovane skvelých výsledkov žiakov v rámci medzinárodnej štúdie OECD PISA. Je zrejmé, že na výsledky žiakov majú v nemalej miere vplyv najmä ich vyučujúci. Pozreli sme sa preto bližšie na najvýraznejšie odlišnosti, ktoré uvádzali fínski učitelia v porovnaní s našimi učiteľmi, porovnanie si však vyžadujú ďalšie hlbšie analýzy na to, aby sme mohli vyvodiť všeobecné závery.

Nakoľko sme sa ako krajina dostali v porovnaní TALIS medzi krajiny, ktoré uvádzajú relatívne vysokú mieru neúčasti na ďalšom vzdelávaní, porovnali sme účasť v jednotlivých uvedených oblastiach našich učiteľov s fínskymi, pričom je zaujímavé, že **slovenskí učitelia majú vo väčšej miere tendenciu zúčastňovať sa hlavne dokoľovacích a kvalifikačných programov, no fínski učitelia v oveľa väčšej miere pristupujú aktívne v oblastiach, ako sú hospitácie priamo v podnikoch alebo organizáciách**. Bližšie výsledky sú uvedené v Grafe 4.

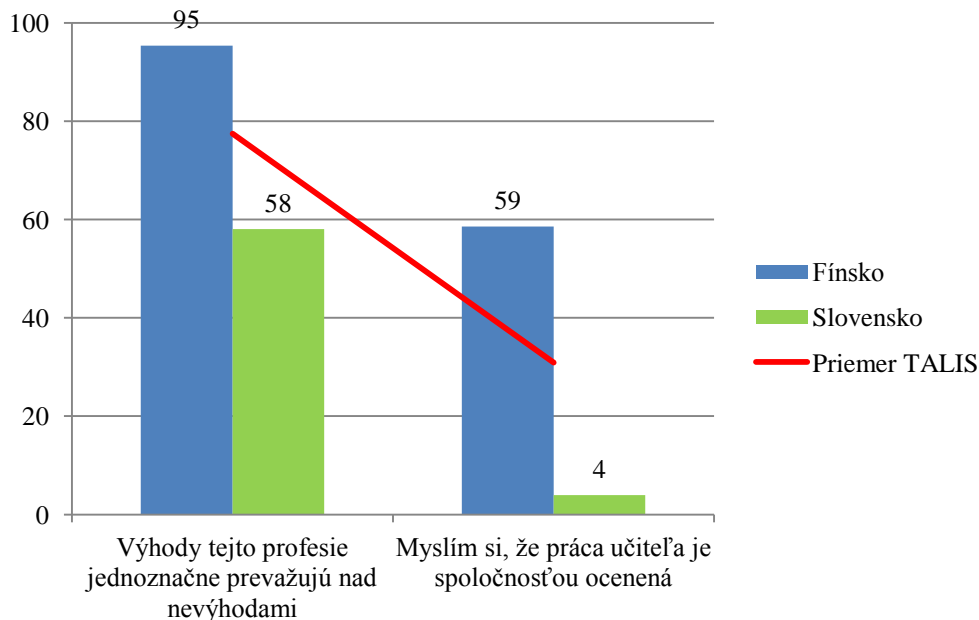

Zdroj: OECD, TALIS 2013 Database, Tabuľka 4.9

Graf 4. Účasť učiteľov na ďalšom vzdelávaní v porovnaní s Fínskom

Percentá učiteľov ISCED 2, ktorí sa za posledných 12 mesiacov zúčastnili uvedených foriem vzdelávania

Výrazne odlišné vnímanie nastáva so **spokojnosťou práce fínskych a našich učiteľov**. Zatiaľ čo takmer všetci fínski učitelia majú pocit, že výhody tejto profesie jednoznačne prevažujú nad nevýhodami, u nás má tento pocit len o niečo málo viac než polovica opýtaných učiteľov. Čo môže byť zdrojom pre ďalšie spracovanie a vyvodenie záverov je fakt, že **u nás si len 4 % učiteľov myslí, že je povolanie učiteľ spoločnosťou ocenené, vo Fínsku má tento pocit až 59 % učiteľov**. Rozdiel je zobrazený v Grafe 6.

Zdroj: OECD, TALIS 2013 Database, Tabuľka 7.2

Graf 5. Spokojnosť s prácou fínskych a slovenských učiteľov